

До Проф. д-р Христо Николов Чучков, д.м.н.  
Председател на научно жури,  
определено със Заповед № РД 38-562/03.09.2024 г.  
на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

На Ваш Протокол №1/ от 04.10.2024 г.

***Приложено представям: Рецензия***

по конкурс за заемане на една академична длъжност „Доцент“ на половин щат по професионално направление 7.1 Медицина (Анатомия на човека) обявен за нуждите на ФНОИ, Софийски университет „Свети Климент Охридски“ в ДВ, бр. 46/02.07.2024 г.

**Кандидат:** д-р Николай Стоянов Кръстев, дм.

**Изготвил рецензията:** проф. д-р Николай Еленков Лазаров, д.м.н.

Научна специалност: „Анатомия, хистология и цитология“

Институция: Катедра „Анатомия, хистология и ембриология“

Медицински университет – София

Институт по невробиология

Българска академия на науките

Адрес и контакти:

Пощенски адрес: катедра „Анатомия и хистология“, Медицински университет – София  
ул. „Здраве“ №2, 1431 София

Електронен адрес: [nlazarov@medfac.mu-sofia.bg](mailto:nlazarov@medfac.mu-sofia.bg)

Телефон: 02/9172 525

***Рецензията е съставена в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Раздел III /Раздел IV от ППЗРАСРБ – Условия и ред за заемане на академична длъжност „доцент“***

В конкурса за заемане на една академична длъжност „доцент“ на половин щат по професионално направление 7.1 Медицина (Анатомия на човека) за нуждите на факултета по науки за образованието и изкуствата (ФНОИ) на Софийски университет (СУ) „Св. Климент Охридски е подал документи един кандидат: главен асистент д-р Николай Стоянов Кръстев, дм.

Николай Кръстев е роден на 22.11.1964 година в гр. София. През 1994 година той се дипломира като магистър по медицина във Висш медицински институт, сега Медицински университет (МУ) – София, през 1999 година Кръстев завършва втора магистратура в МУ – София с професионална квалификация стоматолог (сега лекар по дентална медицина), а през 2009 година той завършва курса на обучение в магистърска програма по обществено здраве и здравен мениджмънт в същия университет и придобива допълнителна квалификация като здравен мениджър. След успешно спечелен конкурс през 1995 година Николай Кръстев постъпва като асистент в катедрата по анатомия, хистология и ембриология на МУ-София, където изминава целия академичен път до главен асистент в същата катедра, която длъжност той заема през 2003 година. След успешна защита на дисертационен труд на тема *„Имунохистохимично и хистохимично изследване на substantia grisea centralis в мъжки и женски плъхове“* през 2016 година му е присъдена образователната и научна степен “доктор” по научна специалност „Анатомия, хистология и цитология“. От 2000 година той притежава права на специалист по тази научна специалност, а през 2009 година придобива клинична специалност по ушно-носно-гърлени болести. От началото на 2024 година д-р Кръстев е курсов ръководител на българските студенти по медицина от I курс в Медицински факултет (МФ) на МУ-София. Д-р Кръстев членува в Българския лекарски съюз, член е и на Българското анатомично дружество. Той притежава добра компютърна грамотност и умения за работа с изследователска и аналитична апаратура. Кандидатът декларира чуждоезикови способности, изразяващи се в добро владение на английски език (писмено и говоримо) и отлично владение на руски език – писмено и говоримо.

Д-р Николай Кръстев има 29 години преподавателски стаж, от които над 21 години като главен асистент в МФ на МУ-София, удостоверено с официален документ. В дългогодишната си практика на асистент той е водил целия практически курс по макроскопска и микроскопска анатомия със студенти по медицина, дентална медицина и

фармация, и е провеждал практически изпити по преподаваните дисциплини. От приложената академична справка е видно, че през пет семестъра на последните три учебни години той е имал аудиторна заетост от общо 1346 учебни часа, което надхвърля двукратно норматива за учебна натовареност на нехабилитиран преподавател в университета. Д-р Кръстев е съавтор на два учебника и едно учебно помагало по анатомия, предназначени за студенти от медицинските колежи в страната. Горепосочените данни ми дават достатъчно основание да приема, че д-р Николай Кръстев е изграден и авторитетен преподавател с доказано висок професионализъм и определен принос към организацията и качествено провеждане на обучението по анатомия във висшите училища.

Д-р Кръстев представя за участие в настоящия конкурс списък с 34 научни трудове, вкл. автореферат на дисертация за присъждане на образователната и научна степен (ОНС) “доктор”, колективен монографичен труд и 33 научни публикации в научни списания и научнотематични сборници, които не са свързани с дисертационния труд на кандидата. Техният профил включва 10 статии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация като еквивалент на хабилитационен труд (показател В4), две публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of Science) и 21 публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или редактирани научнотематични сборници (показатели Г7 и Г8, съответно). 31 от научните статии в списъка са на английски език и 2 са на български език, в една от публикациите Кръстев е първи съавтор. От всички публикации на кандидата, представени в конкурса, 5 статии са публикувани в списания като *International Journal of Molecular Sciences*, *Biomedicines* и *Journal of Stomatology, Oral and Maxillofacial Surgery* с импакт фактор и най-висок ранг Q1, три статии са в списания с импакт фактор, попадащи в Q2 категория, и по една публикация са отпечатани в списания с импакт фактор в квантил Q3 и Q4, съответно. Сумарният импакт фактор на тези списания е 28.107. Научният актив на Николай Кръстев включва и 46 научни съобщения, докладвани на английски (38) и български (8) език на научни форуми у нас и в чужбина.

Научноизследователската дейност на д-р Кръстев се отличава с оригиналност и клинична ориентация. Основните му научни интереси са в областта на

невроанатомията. Те са свързани с проучване на морфологичните особености на сивото мозъчно вещество в средномозъчния тегментум на плъх и неговите полови различия. На този генерален проблем е посветен дисертационния труд на кандидата и свързаните с него публикации. Друг интересен невроанатомичен проблем, предмет на творческите търсения на Кръстев е изясняване на структурата и неврохимията на тригеминалната сетивна система. По тази тема е монографията на кандидата, озаглавена „*Тригеминален нерв – норма и патология*“ и част от неговите публикации. Приносите от проучването му имат съществено практическо значение за разбиране на някои заболявания на устно-лицевата област с голям социален импакт.

Важно място в изследователската дейност на Кръстев заемат също така проучванията на морфологичната основа на някои автоимунни и невродегенеративни заболявания. В хода на тези проучвания са проследени промените в липидния метаболизъм, които играят важна роля в патогенезата и прогресията на множествената склероза. Изяснена е ролята на някои ензими, ангажирани в тази процес. Подобен подход, насочен към анализ на липидния профил на пациенти би насочил към създаване на по-ефективни терапевтични стратегии в бъдеще.

Друг съществен научен проблем, проучван от д-р Николай Кръстев е свързан с изследване на ефекта на кверцетин и противораковия аналог на сфингозина финголимод върху сфинголипидния метаболизъм, а също и на ресвератрол върху ензимите, отговорни за натрупването на двата сфинголипида с най-висока функционална активност - церамид и сфингозин-1-фосфат. Резултатите от тези изследвания разкриват нови възможности за комбинирано използване на полифеноли със специфични антипролиферативни агенти, които могат да послужат като основа за разработването на комплексни терапевтични стратегии за различни неоплазии.

Определен практически принос за изясняване на механизмите на стрес имат и изследванията на колектив, част от който е Кръстев, върху индуцираната аналгезия и ангажираните в процеса трансмитерни системи. Данните от тях допринасят за разкриване ролята в този процес на ендогенната канабиноидна система и посредници като серотонин и азотен оксид.

В клиничен аспект отбелязване заслужават приносите на Кръстев и колеги за описание на нормалния строеж и вариации на анатомичните структури в задколянната ямка.

Научните постижения на д-р Кръстев са намерили отражение в нашата и чуждестранна научна литература. По данни на кандидата неговите научните постижения са цитирани общо 65 пъти. От тях 40 цитата са в трудове, публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, ситуирани в четирите квартали, 13 цитата са намерени в научни статии в списания с импакт ранг (SJR), 11 цитирания са открити в дисертационни трудове, публикувани в чужбина и един цитат е в патент в САЩ. От приложената справка от Централната медицинска библиотека (ЦМБ) на МУ-София е видно, че в български литературни източници от библиотечния фонд на ЦМБ са открити 85 цитирания, а в чуждестранни библиографски източници са намерени общо 73 цитирания, 17 в базата на Scopus, 24 – в тази на Web of Science и 32 – в други свободно достъпни онлайн източници. Справката в Scopus показва, че 24 документа на автора са цитирани общо 54 пъти и че той притежава персонален h-индекс = 4. Поради липса на приложени цитиращи статии ми е невъзможно да преценя характера на тези цитирания.

**В заключение**, обобщавайки цялостната дейност на д-р Н. Кръстев констатирам, че той има необходимия учебно-преподавателски стаж, притежава отлична методическа подготовка, много добра компютърна грамотност и езикови умения, и е дал убедителни доказателства за утвърден учен-морфолог. Кръстев напълно отговаря на необходимите условия за заемане на академичната длъжност „доцент” съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ): притежава образователната и научна степен „доктор”, в продължение на 29 години е изминал целия академичен път от асистент до главен асистент, която длъжност заема от повече от 21 години, и има призната квалификация по същата научна специалност. Кандидатът е представил изискуемия брой научни трудове в областта на конкурса, извън тези използвани за придобиване на ОНС „доктор“, а научната му дейност е получила международно признание, отразено в достатъчно цитирания на трудовете му в специализираната научна периодика. Този факт и големият брой участия в наши и международни научни прояви говорят несъмнено, че изследователските находки на кандидата са станали достояние на морфологичната общност в нас и чужбина. Данните в приложената по-долу сравнителна таблица ясно показват, че д-р Кръстев надхвърля минималните национални наукометрични показатели по чл. 26 от ЗРАСРБ и допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“:

| Група показатели | Показател – съдържание                                                                                                                                                                                                                                                                              | Задължителни количествени критерии за заемане на АД Доцент (минимален брой точки) | Наукометрични показатели на д-р Николай Кръстев (верифициран брой точки)          |
|------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| <b>А</b>         | 1. Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор"                                                                                                                                                                                                                       | <b>50</b>                                                                         | <b>50</b>                                                                         |
| <b>В</b>         | 3. Хабилизационен труд – научни публикации (не по-малко от 10) в издания, които са реферирани в световноизвестни бази данни с научна информация                                                                                                                                                     | <b>100</b>                                                                        | <b>153.88</b>                                                                     |
| <b>Г</b>         | 5. Публикувана монография, която не е представена като основен хабилизационен труд<br>7. Публикации и доклади, публикувани в реферирани и индексирани научни издания<br>8. Публикации и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове       | <b>200</b>                                                                        | <b>Общ брой = 276.06</b><br><b>100</b><br><b>25</b><br><b>151.06</b>              |
| <b>Д</b>         | 10. Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове<br>12. Цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране                                                             | <b>50</b>                                                                         | <b>Общ брой = 795</b><br><b>665</b><br><b>130</b>                                 |
| <b>Е</b>         | 15. Придобита медицина специалност<br>18. Участие в национален научен или образователен проект<br>22. Публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа<br>23. Публикувано университетско учебно пособие или учебно пособие, което се използва в училищната мрежа |                                                                                   | <b>Общ брой = 137.99</b><br><b>80</b><br><b>30</b><br><b>21.33</b><br><b>6.66</b> |
| <b>Общ брой</b>  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>400</b>                                                                        | <b>1412.93</b>                                                                    |

Всичко горепосочено ми дава вътрешната убеденост да изразя позитивно становище за цялостната учебно-преподавателска и научноизследователска дейност на кандидата в конкурса, и в качеството ми на член на Научното жури по процедурата да дам своя положителен вот за избор на **ГЛ. АСИСТЕНТ Д-Р НИКОЛАЙ СТОЯНОВ КРЪСТЕВ, Д.М.** на академичната длъжност **“ДОЦЕНТ”** на половин щат в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина (Анатомия на човека) за нуждите на ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски“.

30.10.2024 г.  
гр. София

Рецензент:  
(проф. д-р Николай Лазаров, д.м.н.)